

Dorota Klemková Bzince pod Javorinou

TÉMA PRÁCE

STAROSTLIVOSTĚ O KRÁLIKA V OBDOBÍ GRAVIDITY

Doba pozorovania:

Január 2023 – Marec 2023

Rok vyhotovenia: 2023

Odbornosť: Hlodavce a králiky

Veková kategória: 7-13 rokov

Hodnotenie práce: 22,75 b

Práca je mojím vlastným, originálnym dielom.

Dorota Klemková

Úvod

Chováme s mamou králiky, mama ich chová už niekoľko rokov a ja jej pomáham. Teraz tu píšeme o našich zajacoch a o tom, ako sa im rodia mláďatká a až kým tie mláďatká nie sú veľké.

Keď niektorá zajačica má malé zajačiky tak sa s nimi veľmi radi pohráme.

No keď sú ešte príliš malé tak ich necháme s mamou v chovánku. Keď sú väčšie, hladkáme ich a dávame ich z chovánkov von, ale musíme dávať pozor, aby nezožrali čo nesmú, lebo potom by sa mohli zduť. O králiky sa treba starať, každý deň ráno aj večer im dať vodu a žranie, dávať pozor, aby neboli v prievane, aby mali suchú čistú slamu a všímať si ich, aby neostali choré.

Mám veľmi rada naše králiky a rada sa o ne starám.

Naše králiky

Chováme s mamou králiky rôznych plemien, máme čistokrvné aj miešané. U nás im hovoríme zajace. Naozajstné zajace sú ale väčšie a vyzerajú inak, majú vztýčené uši a rodia menej mladých.

My chováme zajace najmä na mäso a čistokrvné zajace predávame.

Máme takéto samice:

Burgundskú – je celá hnedá, skoro až ryšavá, je veľmi pekná. Má tmavé oči a dlhé mihalnice. Má vztýčené dlhšie uši. Má už tri roky, každý rok máva veľa mladých.

Kalifornskú – je podobne veľká ako Burgundská, ale telo má trochu mohutnejšie, je skoro celá biela, iba na ňufáku a tlapkách má čiernu a má čierne uši. Oči má červené.

Strakaňa – túto samicu sme dostali od suseda, nie je čistokrvná, ale je veľmi veľká, asi ako naša Strieborná samica. Je strakatá a je to naša najstaršia samica. Je veľmi pekná, je biela s hnedými fľakmi. Pod bradou má veľký lalok. Má už päť rokov, mama ju chcela dať preč, ale nakoniec sme si ju ešte túto jar nechali.

Strieborná – toto je samica Veľkého svetlého strieborného králika, je čistokrvná, tetovaná aj s rodokmeňom a na výstave získala 94 bodov.

K nim má mama dvoch samcov:

Kalifornského, ktorý sa volá Samo. Je veľmi prítulný a veľký, väčší ako jeho samička. Má necelé dva roky.

Strieborného, ktorý sa volá Xavier, ten je veľmi zvedavý, všetko oňucháva a občas aj hrizie do oblečenia, a vôbec sa nebojí. Je tiež tetovaný a kúpili sme ho na výstave v Nitre, kde získal 94,5 bodu. Tiež je Veľký svetlý strieborný.

Naše samice –
Burgundská

Kalifornská, Strakatá a

Ako sa dáva samica k samcovi

1. januára sme dali nahoniť miešanú zajačicu a burgundskú zajačicu. Strakaňu sme dali ku Xavierovi a burgundskú ku kalifornskému Samovi. O týždeň neskôr sme dali nahoniť Striebornú a Kalifornskú, každú k svojmu samcovi. Minulý rok sme dávali samice k samcom až neskôr, lebo najlepšie je, keď sa mláďatá narodí v marci, ale tento rok mama chcela, aby sa narodili čo najskôr, hlavne strieborné malé, lebo tie chce mama na výstavu.

Samec a samica nemôžu byť príbuzní. Brat a sestra, otec a dcéra a podobne. Obaja musia byť zdraví, mali by mať pred párením dostatok jedla, vody a mať dostatok slamy. Zajace musia byť dospelé, mama pripúšťa, keď má samička aspoň pol roka a samec viac.

Nikdy nesmieme pripustiť k sebe samicu a samicu alebo dvoch samcov, mohli by sa pobiť a ublížiť si.

Pri pripúšťaní dávame samičku k samcovi do jeho chovánku. Necháme ich spolu aspoň hodinu, potom ich oddelíme a počkáme. Väčšinou samec hneď vyskočí samici na chrbát. Pokus môžeme opakovať po 7 dňoch, ak je samica kotná, nedá sa pripustiť k samcovi, bráni sa mu, driape, hryzie. Je treba si zapísať dátum, kedy bola zajačica u samca, aby sme vedeli, kedy by sme mali čakať mladé. Ak sa nechá pripustiť aj druhý krát, tak to opravíme.

Zajačica čaká mladé

Naše samičky ostali kotné okrem kalifornskej na prvý krát. Kalifornskú sme pripúšťali po týždni znova a potom sme si mysleli, že je kotná, ale nebola, a vôbec sa neokotila. Keď už uplynul čas, kedy mala mať mladé, pripustili sme ju znova a vtedy sa to podarilo, ale skončilo to zle. Hlavne Strakani veľmi narástlo brucho a celá bola veľmi veľká. Keď sú samice kotné, dávali sme im hlavne veľa vody a veľa žrania, okrem sena a jačmeňa im mama dávala raz denne aj granule. Kukuricu im v tomto čase nedávala, lebo kukurica sa dáva hlavne na to, aby boli zajačiky väčšie a tlstejšie, ale to

pri pôrode nechceme. Keďže boli zajačice kotné počas januára, kedy mrzlo, museli sme dávať pozor na to, aby mali zajačice dost' vody. Keď im zmrzla v pitítku, dávali sme im horúcu vodu, alebo sme dávali vodu do misiek, aby zmrzla na ľad a mohli ju olizovať. V zime tiež kvôli vode a aby boli zdravé dostávali zajačice jablká a mrkvu.

Asi týždeň pred narodením mladých sme zajačiciam dôkladne vykydali chovánok a nastlali im vysoko slamu, aby si mohli urobiť hniezdo a aby im aj mláďatkám bolo teplúčko.

Kotnosť zajačice trvá približne jeden mesiac. Zajačica môže ostať kotná kedykoľvek v priebehu roka. My pripúšťame samice približne dva až tri krát do roka. Samica však vraj môže mať mláďatá až 6 krát za rok. My to nerobíme, pretože by bola týraná a nemala by čas oddýchnuť si. V jednom vrhu môže byť až 10 mláďat, my mávame najčastejšie 6-8 mláďat. Týždeň pred okotením samica zvykne nosiť v papuli slamu a ukladá ju na miesto, kde bude hniezdo, deň dva pred pôrodom si začne vytrhávať srst' a vystieľať ňou hniezdo. Zajačica si robí hniezdo zvyčajne v rohu chovánku, kde nie je prievan, je tam tma a hniezdo je chránené stenami chovánku.

Kalifornská zajačica si nosí slamu v tlame.
Hniezdo pre mláďatká

Narodenie zajačikov

Prvé zajačiky sa narodili Burgundskej samici, postavila si hniezdo, do ktorého sa ale nesmie siahat', aby na malých zajačikoch neostal človečí pach, lebo potom by ich mamička mohla prestať kŕmiť a bola by pomýlená. Až neskôr sme zistili, že sa narodili iba traja zajkovia, dvaja biely a jeden čierny. Je to zvláštne. Samica je celá hnedá, samec je biely ale vždy sa rodia zajace čo vyzerajú ako kalifornské, alebo úplne čierne zajace. Ešte nikdy sme od tejto samice nemali hnedého zajačika. Mama nevie, prečo to tak je. O tri dni neskôr porodila Strakaňa. Jej mláďatká sa narodili v noci, kedy bola veľká víchrica a veľký mráz. Ráno sme našli sedem zajačikov von z hniezda, ale už nežili. Boli sme z toho veľmi smutní. Zajačica bola veľmi poplašená, vôbec sa nedala pohladkať. V hniezde ostali nakoniec iba dve mláďatká, ale aj to nás potešilo, lebo sme sa báli, že nezostalo nič. Keď samičke nezostane žiadny malý zajačik, mama ju dáva hneď nahoniť, aby mala čo najskôr mladé zajačiky.

Všetky naše zajačice rodia v noci, alebo skoro ráno. Nevieť prečo. Počas pôrodu musia mať dostatok vody, aj keď niektoré už vtedy nechcú zrať.

Strieborná sa okotila posledná z tých troch, mala však iba štyroch zajkov. Je to prvýkrát, čo má mladé, ale vie, čo má robiť. Mama sa trochu bála, lebo samica má už jeden rok a toto sú jej prvé mláďatká. Tieto zajačiky budú tetované, lebo majú rodičov s rodokmeňom a keď budú veľké, mama chce, aby išli na výstavu. Rodokmeň je papier, kde sú napísané mama a tato zajaca, jeho babičky a dedkovia a dokonca aj prababičky a pradedkovia. Preto vieme, že náš samec a samica nie sú príbuzní, lebo nemajú spoločné prababičky.

Naša Kalifornská sa na prvýkrát neokotila, preto ju mama dala znova k samcovi a potom sa už okotila. Tiež mala mláďatká prvýkrát. Nevieme prečo, ale nevedela sa o ne postarať, aj keď nosila slamu v papuli, tak nepostavila hniezdo a nedávala mláďatkám asi piť, pretože boli celé chudučké a bola im zima. Nakoniec jej zomreli. Dali sme ju k samcovi hneď znova, ale bojíme sa, či sa bude vedieť postarať teraz druhý krát. Mama ju chcela dať preč, ale ja som nechcela, preto som rada, že išla znova k samcovi. Je to pekná samička.

Naše zajačice si strážia svoje hniezdo. Cez deň nie sú v ňom, ale sa normálne pohybujú, ale keď sa priblížime rukou k hniezdu, tak väčšinou sa priblížia a nepáči sa im to, dupocú alebo sú vyplašené. Nevidela som, kedy kŕmia svoje mláďatká, ale vraj zajačiky papajú iba raz alebo dvakrát, raz ráno a raz večer a potom sú zahrabané v hniezde v srsti, aby im bolo teplúčko. Samica musí mať veľa čistej vody a dobrú potravu, aby mala dosť mliečka pre všetky mláďatká.

Samica nad hniezdom s čerstvými mláďatkami

Zajačiky

Zajačiky sa rodia slepé a holé, preto musia byť v hniezde kde je teplo. Sú tam na kope, aby im neodchádzalo teplo. Samica chodí za nimi a dáva im mlieko, aby rástli, ale nie je s nimi v hniezde. Keď sú zajačiky v hniezde, nesmú sa chytať, aby sa na ne nenalepil ľudský pach. Mama po okotení kontroluje hniezdo, či sú všetky zajačiky v poriadku a nie je tam žiadny chorý, ale nesmie sa ich chytiť. Ak musí chytiť zajačika do ruky, dá si rukavicu, najskôr ňou hladká samicu, aby získala jej pach a potom ňou chytí zajačika. Keď sa zajačiky narodí, sú holé, nemajú srst'. Kožu majú buď červenú alebo čiernu, tie s čiernou kožou majú aj čiernu srst' neskôr. Zajačiky sú takto v hniezde aspoň dva týždne, niekedy aj tri, podľa toho, ako je zima. V zime vyliezajú z hniezda neskôr. Za tú dobu sa im otvoria oči, takže dobre vidia. Keď sú v hniezde a niečo nie je v poriadku, niekedy vedľa trochu zapišťať, ale celkom dobre to počuť. Znie to trochu ako tenké zakvíkanie. Zajačiky vyliezajú keď už majú jemnú srst' a vidia. Sú vtedy už oveľa väčšie ako pri narodení, ale zmestia sa do ruky.

Vtedy sa už môžu chytať, ale iba opatrne a trošku, lebo sú veľmi krehké. Majú veľmi hebučnú srst'. Zajačiky ešte stále pijú iba mlieko, jest' potravu začínajú až keď majú približne mesiac. Postupne pijú menej a menej mliečka a viac a viac papajú samé. Dávame im najmä granule, seno, jačmeň, kukuričný šrot a občas kúsok jablčka. Malé zajačiky dávame preč od mamy, keď majú asi osem týždňov, vtedy ich aj dávame očkovať, proti králičiemu moru a proti myxomatóze. To sú choroby, na ktoré môžu zajace umrieť a nedajú sa vyliečiť. Zajačí mor sme raz mali a ostali nám iba dva živé zajace. Odvtedy dáva mama zajace očkovať, ale očkuje iba tie, ktoré nechce zabiť na mäso, ale necháva si ich alebo ich predáva živé do chovu. Keď sa mláďatkú dávajú ako osem týždňové preč od mamičky, sú už dosť veľké, a jedia a pijú úplne samy. My ich dávame do chovánkov po viacerých, aby im nebolo smutno a až keď sú úplne veľkí, tak ich rozdeľujeme po jednom alebo po dvoch. Keď ich dávame preč od mamičky, tak im mama pridáva do vody na týždeň liek, aby nedostali kokcidiózu, lebo vtedy bez mamy môžu skôr dostať chorobu.

Mláďatká
strakatej
zajačice, keď
majú necelé 3
týždne, už majú
otvorené očka.

O niekoľko dní neskôr, keď už vyšli z hniezda.

Zajačiky Strakatej samice keď mali osem týždňov a už sú preč od mamičky.

Strieborná s jej zajačikmi, mláďatká Veľkého svetlého strieborného sa rodia celé čierne a postupne zošednú, najskôr ňufáčik a labky a potom ostatné telo.